

**A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
komplex működési és fejlesztési koncepciója
2015–2020**

Jóváhagyva:

Brenzovics László,
a Kárpátaljai Magyar Főiskoláért
Jótekonysági Alapítvány elnöke
Beregszász, 2014. október 8.

A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
komplex működési és fejlesztési koncepciója
2015–2020

A fejlesztési koncepció rövid összefoglalója

A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola küldetése:

1. Hogy olyan magyar nyelven oktató felsőoktatási intézmény legyen, amely képesítést nyújt a kárpátaljai magyarok minél szélesebb rétegeinek, egyre nagyobb kínálatban, a kurzusoktól kezdve az ukrán állam által elismert képesítésekig.

2. Hogy olyan magyar kutatóműhely legyen, mely az intézmény tanszékein folytatott kutatások révén, valamint az intézmény szervezeti egységeként létrehozott három önálló kutatóműhely tevékenysége által valósul meg.

3. Hogy olyan kulturális központ legyen, mely rendszeresen helyt ad a kárpátaljai egyházak, a kulturális, ifjúsági és civil szervezetek rendezvényeinek, továbbá kiállításokat, színházi előadásokat, táncházakat, koncerteket és egyéb közösségi eseményeket szervez.

A főiskola képzési kínálatának minél jobban le kell fednie a kárpátaljai magyarok lehetőségeit és igényeit. Miután a megye fő gazdasági irányvonala a turizmus, a szolgáltatások és a mezőgazdaság, így minél inkább ehhez kellene igazítani képzési kínálatunkat. Azokon a településeken, ahol a kárpátaljai magyarok élnek, stabil állami munkalehetőségként az önkormányzatok, az oktatási és egészségügy intézmények működnek, a többi önerős kisvállalkozás. Az egészségügyi képzés és az önkormányzatok alkalmazottainak kiválasztása állami monopólium, így intézményünk a továbbiakban is a pedagógiai képzést vállalhatja fel, igazítva a beiskolázási létszámokat az igényekhez. Képzési kínálatunkat a gazdasági lehetőségekhez igazodó önerős tevékenységek, vállalkozások beindításához szükséges igazítani, ezekhez biztosítani ismeretet, tudásalapot. A közösség

létszámának megfelelő képzési keretszámokat úgy kívánjuk alakítani, hogy az általános ismereti modulokat összhangba hozva, racionalizálva a különböző szakirányok esetében több szakirányban kisebb létszámú szakcsoportokban lehessen oktatni.

Igazodva a helyi igényekhez és piaci kihívásokhoz a KMF már a folyó tanévben kezdeményezi, hogy a meglévő képzések mellé az általános iskolára épülő, *felsőfokú szakképzésnek* megfelelő, úgynevezett „molodsi BSc” képzések licencálása az *éttermi szolgáltatás, hotel szolgáltatás, szőlész borász, ének-zene-, népi hangszer-, néptánc- oktató, vizuális nevelés* szakokon megtörténjen.

A KMF szakkínálatát BSc-szinten az alábbi módon lehetne bővíteni:

- *Az óvodapedagógia szak* mellé kezdeményezni az *ének-zene, vizuális nevelés szakosodást*.
- *A tanítói szakon működő angol szakosodás* mellé kezdeményezni az *ének-zene, vizuális nevelés szakosodást*.
- A *pedagógia* tanszékek a személyi feltételek megteremtése után *iskolai pszichológus, szociálpedagógus, szociális munkás* szakok indítását vállalja.
- *Matematika szakon* a már működő *informatika* specializációt önálló képzéssé emelni 10–15 fővel, később *alkalmazott matematika* szakot indítani 10–15 fővel.
- A *nyelvi szakok (magyar, angol és ukrán)* esetében a pedagógusképzés mellett a képzéseket kombinálni lehetne, például magyar–angol, magyar–ukrán, angol–ukrán *tolmács/fordító* képzések indításával. Célszerű bővíteni *a második nyelv* oktatásának választási lehetőségét. A szlovák és a német mellett *lengyel, orosz, holland*, esetleg *finn* nyelvek oktatását lehetne bevezetni nyelvi lektorok bevonásával. A kárpátaljai közösség lélekszámának függvényében *önálló média képzés* beindítására egyelőre nem látunk lehetőséget, de a nyelvi, esetleg a történelem szakok képzési programjába az intézmény és a hallgatók által választható tantárgyak keretein belül *médiaismeretet és gyakorlatot* lehetne oktatni. Ennek alapja és tárgyi feltétele az eszközök megléte.
- A *biológia, kémia és földrajz* szakos képzés mellé a *környezetvédelem* vagy *környezettan* mint második szak/szakosodás jelenhetne meg, esetleg önálló szakként lehetne beindítani.
- A *földrajz* mellett a *turizmus, valamint szálloda és éttermi szolgáltatás* képzést licencáltatni.
- A *történelem* szak mellett *etnográfia és archiválás* szak indítását tervezzük.
- *Könyvvitel-auditálás* szakot indítani, majd a *közgazdász* alapképzést akkreditáltatni.

Az új felsőoktatási törvény szellemében azokon a szakokon, ahol a nagydoktorok aránya engedi, MSc szintű képzést engedélyeztetni:

- *Matematika szakon 10 főre*
- *Történelem szakon 10 főre*
- *Biológia szakon 5–10 főre*
- *Filológia szakon 5–10 főre*

A KMF megítélése, presztízse, és ezzel összefüggésben a hallgatói létszáma is nagymértékben nőhet nagy presztízssű intézmények együttműködése révén, olyan szakterületeken, melyeket önerőből Ukrajnában nem tudunk beindítani – szakirányú fokozattal rendelkező személyi állomány és költséges szaktantermi, gyakorlóterepi bázisok hiányában.

A KMF további fejlődéséhez elengedhetetlen az oktatói gárda szakmai megerősítése. A KMF az utóbbi években nagy lépéseket tett abba az irányba, hogy megfelelő számú „tudományok kandidátusa” fokozattal rendelkező főállású oktatója legyen. Több saját munkatárs szerzett fokozatot és/vagy indította el a külföldön szerzett PhD-fokozata ukrainai honosítását. A Magyarországon szerzett PhD-fokozatok ukrainai honosításának eljárása továbbra is megalázó, szakmailag inkorrekt módon folyik. Célszerű továbbra is jelezni minden lehetséges csatornán a folyamat demokratizálása, áttekinthetősége és méltányosságának megteremtése érdekében.

Továbbra is gondot okoz a DSc (tudományok doktora) fokozattal rendelkező oktatók megléte. Minden szak akkreditálásának alapfeltétele BSc szinten, hogy a tantárgyak előadásainak 10%-át, míg SSc szinten 20%-át nagydoktor oktassa. A nyugdíjas professzorok alkalmazása csak ideiglenes megoldásként értékelhető. Lépéseket kell tenni annak érdekében, hogy elősegítsük a KMF főállású, már kandidátusi fokozattal rendelkező oktatóinak további fokozatszerzését. Ehhez a tanárok magas, kötelezően letanítandó heti óraszámait kellene csökkenteni, s ezzel leterheltségüket oldani, megteremtve így a motivációs háttérrel és a tudományos kutatómunka feltételeit egy sajátos ösztöndíjprogram révén.

Az intézmény képzési kínálatának fejlesztése elképzelhetetlen a főiskola infrastrukturális fejlesztése nélkül.

Bővíteni kell a **kollégiumi helyek számát** mind a felsőfokú szakképzés, mint a BSc képzésben részt vevők számára.

A fiatal munkatársak alkalmazásakor felmerül **a lakásprobléma**, így első lépésként fecskeház kialakítására lenne szükség, ahol 3-5 évig lakhatnának.

A nyelvek oktatásának kínálata érdekében nyelvi **lektorok**, illetve a **vendégprofesszorok számára lakást** kellene biztosítani, de legalább **apartmant**, hogy hosszabb időre vállalják az oktatást.

Szükség lenne **tornateremre, sportpályákra, tanuszodára**.

A természettudományi, turisztikai képzésekhez szükség lenne **bázishelyek kialakítására** a Kárpátokban: Verecke, Kőrösmező környékén.

A turisztikai képzéshez **tanszálloda** kellene, míg a kertészeti-gazdálkodási képzéshez **tangazdaság**. Ezt a kettőt lehetne kombinálni az alföldi részen.

Az öt természettudományi képzés még egy **kémia szaklabort** igényelne.

A kiegészítő médiaképzéshez jól felszerelt **tv és rádióstúdióra** lenne szükség.

Célszerű lenne hosszú távon egy forrásból biztosítani a működési költségeket; egy az inflációhoz, az energiaárak változásához, a képzési kínálat bővítéséhez igazodó kiszámítható formában

.

Az intézmény helyzete

A **II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola** alapítványi fenntartású, az ukrán állam által elismert, de állami támogatásban nem részesülő III. akkreditációs fokozatú ukrán felsőoktatási intézmény.

Az intézmény alapítója a Kárpátaljai Magyar Főiskoláért Alapítvány (KMFA). A Kárpátaljai Magyar Főiskoláért Alapítványt a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ), a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség (KMPSZ) hozta létre 1993. október 8-án. Az alapítványhoz csatlakozott a Kárpátaljai Református Egyház és Beregszász önkormányzata. Az alapítvány 1994-ben kezdeményezte a főiskola hivatalos engedélyeztetését, de nem adták meg az oktatásra feljogosító működési engedélyt (a licenciót), így az intézmény az MKM támogatásával mint a nyíregyházi Bessenyei György Tanárképző Főiskola (BGYTF) kihelyezett Beregszászi speciális képzése kezdte meg működését.

Önálló, hivatalosan bejegyzett, állami működési engedélyt két év politikai csatározás után sikerült kiharcolniuk az alapítóknak. Így 1996-tól Kárpátaljai Magyar Tanárképző Főiskola (KMTF) néven folytatott tanárképzést óvodapedagógiai, tanítói, angol–földrajz, angol–történelem szakokon. 2003-tól II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola néven struktúraváltással, illetve profilját bővítve a tanárképzésen kívüli más szakterületeken is folytat nappali, levelező, kihelyezett és tanfolyami képzést. Az intézmény fenntartásához szükséges anyagi támogatást teljes mértékben közalapítványok támogatják (IKA, AKA, SZA). 2010-től fő támogatónk a Miniszterelnöki Hivatal, lebonyolító a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt (BGA).

A KMF megalakulása óta hármas funkciót tölt be:

1. Felsőoktatási intézmény, mely az ukrán állam által elismert képesítést nyújt a kárpátaljai magyar diákoknak, államilag nem elismert kurzusokat és képzéseket is bonyolít.
2. Kutatóműhely, amely az intézmény tanszékein folytatott kutatás révén, és az intézmény szervezeti egységeként létrehozott három önálló kutatóműhely tevékenysége által valósul meg.
3. Kulturális központ, amely rendszeresen helyt ad a kárpátaljai magyar egyházak, kulturális, ifjúsági és civil szervezetek rendezvényeinek; kiállításokat, színházi előadásokat, táncházakat, koncerteket, s egyéb közösségi eseményeket szervez.

A főiskola szakmai ellenőrző szerve Ukrajna Oktatási és Tudományos Minisztériuma.

A főiskola a bolognai rendszerhez illeszkedően „Diplom Baccalaureus” (BA, BSc) oklevelet ad ki hallgatóinak 9 szakon. A képzési idő 4 év (8 szemeszter). A végzősök tanulmányaikat intézményben folytathatják az egyéves (2 szemeszter) „Diplom Specialist” szinten, amit a 2014-ben elfogadott új felsőoktatási törvény értelmében 2016-ig megszüntetnek, és a kétéves (4 szemeszteres) MSc-képzésre kell áttérni – ahol ennek megvan a szellemi és tárgyi feltétele.

Az intézmény mint a kárpátaljai magyar tudományosság központja, tevékenységét a tanszékek kutató munkáján, valamint az általa létrehozott három önálló kutatóműhely révén valósítja meg. A Hodinka Antal Nyelvészeti Kutató Műhely főleg szociolingvisztikai kutatásokat folytat, a Lehoczky Tivadar Történelem- és Társadalomtudományi Kutatóintézet helytörténeti, pedagógiai kutatásokat folytat, vizsgálja a helyi magyar közösség társadalmi állapotát. 2010-ben jött létre a Fodor István Természettudományi Kutatóműhely, amely a helyi természettudományi kutatásokat szervezi. Fő céljuk egy növénygyűjtemény, génbank létrehozása az intézmény tulajdonát képező Nagyberegi Tájház kertjében.

A főiskola mint kulturális központ saját szervezésében megemlékezik nemzeti ünnepeinkről, évente színházi előadásokat, koncerteket, kórustalálkozót, ismeretterjesztő előadásokat, író-olvasó találkozót szervez. Immár hagyománnyá vált, hogy II. Rákóczi Ferenc születésnapja előtti héten az intézmény megszervezi a főiskolai napokat. Ennek keretén belül tudományos konferenciát, kiállítást, öregdiák-találkozót szervezünk. Hagyománnyá vált, hogy szüreti és a farsangi jótékonyági bált szervezünk. Infrastruktúránkat térítésmentesen rendelkezésre bocsátjuk a kárpátaljai történelmi egyházak és civil szervezetek rendezvényei számára. 2013-ban 74 rendezvényt tartottak épületünkben, melyen több mint 10 000 kárpátaljai magyar vett részt.

A főiskola infrastruktúrája

A főiskola a feladatok ellátásához négy saját tulajdonú ingatlannal rendelkezik:

- ***Főépület (az egykori királyi törvényszék épülete)***
- ***Kölcsey Ferenc Szakkollégium***
- ***Apáczai Tanári Vendégház***
- ***Nagyberegi tájház***

A főépület (az egykori királyi törvényszék épülete)

Az ingatlan Beregszász főterén, a Kossuth tér 6. szám alatt található.

Tulajdonosa: a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola.

Alapterület: 5400 négyzetméter. Szintek száma: három, plusz alagsor, helységek száma: 110.

Az épületet 1908–1909-ben emelték, Wekerle Sándor miniszterelnöksége alatt, Jablonszky Ferenc tervei szerint Bereg és Ugocsa megye törvényszéki hivatala számára, melynek főbejárati homlokzatán az angyalos magyar címer alatt a Magyar Királyi Törvényház volt olvasható, míg el nem távolították a szovjetek. Trianon után Járásbíróság volt benne. A második világháború után szovjet laktanyát költöztettek a falai közé, majd finommechanikai hadiipari üzemet nyitottak az épületben, kiépítve egy nagy kapacitású szellőztető hálózatot. Termeiben több tonnás munkapadokat helyeztek el. A rendszerváltás után az üzem csődbement, fűtését kikapcsolták, a műhelyeket megszüntették. Mindez az egyébként is lepusztult épület állagának rohamos romlásához vezetett.

Beregszász Megyei Jogú Város Közgyűlése 2002. január 23-án egyhangú szavazással a főiskola tulajdonába adta a Kossuth tér 6. sz. alatti épületet. 2003-ban az új összehívású városi tanács, az UMDSZ-es alpolgármester kezdeményezésére az épület tulajdonjogának visszavételére tett kísérletet. A beregszászi járásbíróság helyt adott a kezdeményezésnek, azonban azt a főiskola megfellebbezte, és a Kárpátaljai Területi Fellebbviteli Bíróság 2005. január 19-i határozatával megsemmisítette az első fokú döntést, így az épület tulajdonjoga továbbra is a főiskoláé.

Az épület belső felújítása 2003–2010 között történt. 2003-tól közadakozásból, „Fogadj örökbe egy termet” akció keretén belül történt. A felújítást 75 város, település önkormányzata, 8 megyei önkormányzat, 4 közalapítvány, 3 alapítvány, 1 közösség, 3 kör, 6 egyesület, 14 magánszemély, 2 énekkar, 1 néptáncegyüttes, 1 szövetség támogatta. A felújítására fordított összeg: 301 598 120 HUF. A felújítás 54%-át az Apáczai Közalapítvány, 20%-át az Illyés Közalapítvány, 26%-át civil szervezet fedezte. A főiskola azon városokról, megyékről, településekről, intézményekről, szervezetekről nevezte el az épület termeit, melyek az adott helyiséget adományaikból felújították, de a felújításhoz hozzájárulók nevét feltüntették a termék bejárata melletti táblákon is. A megvalósult elképzelés eredményeként a diákok nem az 1., 2. stb. tantermekben tanulnak, hanem foglalkozásaikat az Esztergom, Győr, Vas megye stb. termekben tartják.

Az épület leggyengébb pontja a tetőszerkezet állapota volt. A százéves cserepeket le kellett cserélni, mert a tető több helyen beázott. A tetőszerkezetet különösen az utóbbi évek időjárási viszonyai, a viharok viselték meg, valamint az a két kisebb földrengés, mely 2007–2008-ban volt a városban. Pénzforrás hiányában **cserépjegyakciót** hirdettünk. A tetőszerkezet területe 5600 négyzetméter. Kiszámoltuk, hogy a régi cserép leszedése, gerendák pótlása, tartólécek cseréje, fóliázás, bádogos munkák, csatornázás, vakolás, épületbővítés stb. munkálatokkal együtt mennyibe kerül egy cserép, mire az a helyére kerül. Aki vásárolt cserépjegyét, névre szóló számozott tanúsítványt kapott. Neve felkerült a főiskola honlapjára,

majd a főiskolán a tiszteletfalra. Az összegből felújítottuk az épület jobb szárnyának tetőszerkezetét és utcafront felőli homlokzatát. A felújítás folytatásához Magyarország miniszterelnöksége partneri szerződést kötött az intézménnyel, és ennek keretén belül befejeztük a tető és a homlokzatok teljes felújítását.

Kölcsey Ferenc Szakkollégium

Az ingatlan címe: Beregszász, Kossuth tér 2.
Tulajdonos: II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola.
Alapterület: 1372 négyzetméter.
Helyiségek száma: 46.
Szobák száma: 35.
Férőhelyek száma: 95.

Az épületet a XIX. század második felében építették szállodának. A XX. század első felében Grand Hotel Royal néven üzemelt. A második világháború után Barátság (Druzsba) névre keresztelték, földszintjén Poltava, majd Barátság vendéglő néven étterem működött. Az étterem bezárása után a beregszászi helytörténeti múzeumot, valamint a szovjet veteránok klubját helyezték el benne. 2000-ben a Beregszászi Városi Tanács árverésre bocsátotta. Az Apáczai Közalapítvány pályázatán nyert támogatásból a főiskola megvásárolhatta és felújította az épület 76/100-ad részét. Az épület 24/100-ad részét – főleg a földszintet – már a vásárlás előtt privatizálták különböző beregszászi vállalkozók.

Az épületet 2012–14 között a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. támogatásával felújítottuk: átfestettük a homlokzatot, felújítottuk a fürdőszobákat, a villamos hálózatot, a fűtési rendszert, új bútort vásároltunk a szobákba.

Apáczai Tanári Vendégház

Az ingatlan címe: Beregszász, Rozsokert utca 49
Tulajdonos: II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
Alapterület: 274 m²
Szintek száma: 2
Helyiségek száma: 20
Szobák száma: 9
Férőhelyek száma: 22

Az épület 1928-ban lakóháznak épült, égetett téglából készült, eternit palával van fedve.

2000-től a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola tulajdona.

Az épület megvásárlását és felújítását az Apáczai Közalapítvány támogatta 1999-ben.

Az épületet 2012 -2014-ben a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt által folyósított támogatásból felújítottuk.

Nagyberegí Tájház

Az ingatlan címe: Nagybereg, Rákóczi út 25

Tulajdonos: II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
Terület: 420 m²
Helyiségek száma: 8

Az 1898-ban épült parasztház és portát 2004-ben a tulajdonosa a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolának ajándékozta. Az ingatlant tájházként működteti az intézmény. Az épület a település központjában található, a református templomhoz közel. Szerencsés fekvése révén a településre érkezőknek azonnal szemébe ötlik a területre jellemző építészeti jegyeket viselő épület. Ezt mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy 1997-ben Nagyberég népi építészetét kutató Ybl Miklós Műszaki Főiskola Népi Építészeti Tudományos Diákkörének tagjai felmérésre és feltérképezésre érdemesnek tartották, és műemléki értékelésre javasolták.

A felújított épület nemcsak a hagyományos paraszti életmódot bemutató múzeumként szolgál a jövőben, hanem különböző hagyományos foglalkozások szervezésére is módot nyújt a főiskola tanító és óvoda szakos diákjai, illetve az arra igényt tartók számára, emellett turisztikai látványosság is. Az épület udvarán található csűr rendezvényeknek, táncházaknak, foglalkozásoknak biztosít helyet.

A tájház kertjében a főiskola Fodor István Kutatóintézetének növénygyűjteménye, azaz génbankjának kialakítása van folyamatban. Nyaranta itt tartják a KMPSZ Mikes Kelemen Hagyományörző Gyermektáborának a néprajzi-honismereti foglalkozásait.

A felújítást részletekben 2009–2012 között a Szülőföld Alap és Magyarország Külügyminisztériuma támogatta.

Gépjárművek

Az intézmény zökkenőmentes működését biztosítják a főiskola gépjárművei.

Az intézmény öt járművet üzemeltet, melyekből három az intézmény tulajdonában, egy jármű pedig a KMKSZ tulajdonában van. A gépkocsik közül a 9 személyes mikrobuszt, a 7 személyes személygépkocsit, és a Skoda márkájú személygépkocsit 2011-ben vásároltuk a BGA Zrt. támogatásával, a két Lada márkájú személygépkocsit pedig még 1999-ben vettük. A gépjárművek rendszeresen szállítják a főiskola beutazó tanárait az oktatásra, illetve annak vezetését a különböző kiszállásokra, rendezvényekre.

Az intézmény fejlesztési tervei

A 2006-ban bevezetett felsőoktatási felvételi rendszer gyakorlata szerint úgy tűnik, hogy az ukrán politikai elit körében hallgatólagos egyetértés van abban, hogy a kisebbségeket rendeletekkel rávezetik a kisebbségek oktatásának 1997-es koncepciótervezetének érvényesítésére, önként vállalt bevezetésére, hogy a továbbtanulni vágyók az ukrán oktatást válasszák. A felsőoktatási továbbtanulás terén a kisebbségek lehetőségei lényegesen szűkültek a szovjetrendszerben és a függetlenség első éveiben kialakult gyakorlathoz képest, amikor minden jelentkező a középiskolai tanulmányainak nyelvén és nyelvéből felvételizhetett, így a magyar iskolák végzősei magyarból és magyarul.

Új helyzetet teremtett a kisebbségi oktatás terén a 2012-ben elfogadott, a köztudatban a regionális nyelvekről szóló törvény: „Ukrajna törvénye az állami nyelvpolitika alapjairól”. A törvény széles elvi kereteket biztosít a kisebbségek anyanyelv-használatának azokon a helyeken, ahol regionálissá nyilvánították valamelyik kisebbség nyelvét. Országos politikai körökben arról nyilatkoztak, hogy főleg az orosz kisebbségre gondoltak az elfogadásakor, a többiek esetében nem valósították meg. A 2013-as kijevei fordulat, a MAJDAN után az új parlamenti többség ezt hatályon kívül helyezte, amit az államelnök nem írt alá, így elvben továbbra is érvényben van.

Miután az eltelt öt évben központosított felvételi rendszer működik Ukrajnában, és a felsőoktatási intézmények a benyújtott dokumentumok alapján vehetnek fel diákokat, így akik valamely előírt tárgyból, például ukránból nem érték el a központilag meghatározott minimum pontszámot, azok nem nyújthatják be jelentkezésüket sehová, s ez évente több száz diákot érint. Az eljárás a magyarországi intézmények felé orientálja a magyar iskolák végzőseit. Ők az eltérő szocializáció és alapfokú ukrán nyelvismeret hiányában nem térnek vissza szülőföldjükre, ami felgyorsítja az asszimilációt. A könnyebb utat választva a magyarországi továbbtanulás mellett döntenek, ahol vizsga nélkül is felvételt nyerhetnek, be sem jelentkeznek az ukrán felvételi érettségi vizsgákra, így, ha a magyarországi felvételjük nem sikerül, vagy később derül ki, hogy nem tudnak teljesíteni, esélyük sincs a szülőföldi továbbtanulásra. 2014-ben az oktatási hivatal adatai szerint 500 ukrán hallgató jelentkezett magyarországi felsőoktatási intézménybe és 300 nyert felvételt. A fenti kettős hatás eredményeként a főiskolára felvételt nyert hallgatók száma csökkent az utóbbi években.

Erre a jelenségre intézményünknek a következő évtizedben reflektálnia kell. Fő stratégiai irányvonal lehet a képzési kínálat bővítése a nappali tagozatos beiskolázási keretszámok terhére, főleg a felsőfokú szakképzés irányába.

Igazodva a helyi igényekhez, a piaci kihívásokhoz a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola már a 2012/2013-as tanévben kezdeményezte a meglévő képzések mellé az

alapiskolára épülő, *felsőfokú szakképzésnek* megfelelő, úgynevezett „molodsi specialista” képzések beindítását az alábbi szakokon: *óvodapedagógia, szociálpedagógia, turisztika, alkalmazott matematika, könyvvitel. 2013-ban megkaptuk a minisztérium engedélyét a szakindításhoz, 2014-ben az engedélyt a középfokú oktatáshoz, így a 2014-2015-ös tanévben 100 diákkal elkezdődött az oktatás. Sokkal nagyobb tér nyílt a kárpátaljai magyar fiatalok továbbtanulása, felsőfokú képzése előtt. A hatályos ukrain felvételi eljárási szabályok szerint azok a hallgatók, akik ebben a képzésben szereznek diplomát, és szakirányban folytatják tanulmányaikat, a kárpátaljai magyar tannyelvű iskolák végzőseit hátrányosan megkülönböztető független tesztelés nélkül nyerhetnek felvételt a felsőoktatási intézményekbe. Ez a lehetőség számos tehetséges, ám a független tesztelés diszkriminatív jellege miatt nem versenyképes fiatalnak kínálhat esélyt a továbbtanulásra, a felsőfokú végzettség megszerzésére. A következő évtizedben ezt bővíteni kellene a vendéglátó, felszolgáló, gazdálkodási, népi hangszer, néptánc, vizuális oktatók, kertészeti-szőlészeti, borászati, állatgazdálkodási stb. szakirányokkal, melyek lehetőséget biztosítanak az önmegvalósításra, mikrovállalkozások beindítására, igazodik a helyi gazdaság-fejlesztési programokhoz.*

A főiskola szakkínálatát a BSc szinten bővítettük *kémia* tanári szakkal, melyet a 2014/2015-ös tanévben indíthatunk.

A már folyó képzések esetében célszerű az alábbi fejlesztési lehetőségek irányába tenni lépéseket:

Óvodapedagógia szak: a szak mellé a következő szakosodásokat lenne célszerű kezdeményezni: óvodapedagógia–ének-zene, óvodapedagógia–vizuális nevelés.

Tanítói szak mellé a tanítói–ének-zene, tanítói–vizuális nevelés, tanítói–angol szakosodást.

Matematika szak: a már működő informatika specializációt önálló képzéssé kellene emelni, esetleg alkalmazott matematika képzést indítani.

A *nyelvi szakok (magyar, angol és ukrán)* esetében a pedagógusképzés mellett a képzéseket kombinálni szeretnénk, például magyar–angol, magyar–ukrán, angol–ukrán tolmács/fordító, média képzések indításával. Emellett célszerűnek tartjuk az ukrán nyelv és irodalom mellé második nyelvként választható lengyel, orosz és/vagy szlovák, indítását. A magyar nyelv és irodalom mellé hasonló konstrukcióban a német, finn, észt és/vagy orosz nyelvet; az angol mellé holland, német és/vagy orosz nyelvek oktatását tervezzük. Ehhez anyanyelvi lektorok alkalmazására lesz szükségünk.

A *biológia, földrajz, kémia* szakos képzés mellé a környezetvédelem mint második szak szakosodást tervezzük, majd önálló szakként akkreditáljuk. A földrajz mellé a turizmus

képzést szakosodásként. A történelem szak mellé az etnográfia és az archiválás szakok emelhetőek be kiegészítő képzésként, illetve önálló szakként lehetne indítani. A szakindításkor meg kell teremteni a szakok oktatásának tárgyi és szellemi módszertani feltételeit.

A turizmus, éttermi és szállodai szolgáltatás, könyvelés és auditálása, gazdálkodási és természetvédelmi szakok BSc szintű képzésének beindításával piacképes képzettséget kapnának.

A képzési kínálat bővítése terén valamelyik egyetemmel közösen élelmiszerfeldolgozó képzést kellene indítani.

A főiskola mint tudományos kutatóműhely

A tudományos kutatás az Intézmény tanszékein folytatott kutatás, és az intézmény szervezeti egységeként létrehozott három önálló kutatóműhely tevékenysége által valósul meg.

A *Lehoczky Tivadar Kutatóműhely* az 1999-ben alakult LIMES Társadalomkutató Műhely egyik jogutódjaként jött létre. 2001. november 12-én Beregszászon, a Kárpátaljai Magyar Tanárképző Főiskola bázisán megalakult a Magyar Tudományos Akadémia Ukrajnai Kutatóállomása, melynek feladatköreit kezdetben a LIMES látta el, majd a nyelvészeti és társadalomtudományi szekció kettévált és két önálló tudományos műhelyként funkcionált tovább. A társadalomtudományi kutatásokat végző kutatócsoport 2005 októberében döntött Lehoczky Tivadar nevének felvételéről, ami azonban nem változtatott a LIMES elsődleges célkitűzésein, melyek a következők voltak: a Kárpátalján folyó társadalomtudományi és bölcsészettudományi kutatások elősegítése, összehangolása, továbbá alapkutatások megszervezése, koordinálása és végzése, azok intézményi háttérének megteremtése, valamint tudományos utánpótlás nevelése, az ifjú kutatók munkájának segítése. Működését a kezdetektől a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) és a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola (II. RF KMF) támogatja. A kutatóműhely alapítója és első igazgatója **dr. Soós Kálmán** (1962–2011), történész, a történelemtudományok kandidátusa volt.

Az intézet névadója: Lehoczky Tivadar (1830–1915) uradalmi főügyész, régész, történész, néprajzkutató, Bereg vármegye történetének kutatója.

A Lehoczky Tivadar Kutatóműhely kutatásai az alábbi tudományágakhoz sorolhatóak:

- Szociológiai tudományok
- Neveléstudományok
- Politikatudományok
- Multidiszciplináris társadalomtudományok
- Történettudomány

- Néprajz és kulturális antropológiai tudományok
- Multidiszciplináris bölcsészettudomány

A kutatóműhely főbb önálló kutatási projektjei:

- *A kárpátaljai magyar oktatás helyzete és az ukrán oktatáspolitikai. A kárpátaljai magyar nyelvű oktatás társadalmi összefüggései*
- *A kárpátaljai szórvány magyarok anyanyelvi nevelésének helyzete, magyar nyelvi képzésük célszerű módszerei*
- *A kárpátaljai magyarság anyaországképének alakulása*
- *Kárpátaljai ukrán középiskolások magyarságképe egy kérdőíves felmérés tükrében*
- *Magyar–magyar kapcsolatok*
- *Tehetséggondozó intézetek Kárpátalján*
- *Felekezeti oktatási intézmények Kárpátalján*
- *Kárpátalja XX. századi története az élő emlékezetekben, a következő években az első világháborúra fókuszálva*
- *A kárpátaljai magyarság 1944-es elhurcolására vonatkozó adatbázis összeállítása. A túlélők és a hozzátartozók kérdőíves felmérése*
- *A kárpátaljai magyarság részvétele és lehetőségei az ukrán önkormányzati választásokon*
- *Nacionalizmus és történetírás hatása az ukrán nemzeté válás folyamatában (1991–2001)*
- *Ukrán magyarságkép és a magyar múlt ukrán szemmel (1991–2007)*
- *A kárpátaljai magyarok a donbászi munkaszolgálaton (1947–1952)*
- *Folyószabályozás és árvízvédelem a Tisza völgyében*
- *A kárpátaljai magyarság politikai helyzete a rendszerváltás óta: választások, közigazgatás, érdekképviselet*
- *Magyarok oktatási-képzési stratégiája Kárpátalján az új ukrán oktatáspolitikai törekvések fényében*
- *Kárpátaljai helytörténeti, oktatási bibliográfia*
- *Temetkezéskultúra Kárpátalján*

A kutatóműhely munkatársai különböző kutatóműhelyekkel együttműködve a következő kutatási programokban vettek részt:

- *Magyar fiatalok a Kárpát-medencében (NIKI)*

- *Karrier-utak vagy parkoló-pályák? Friss diplomások karrierje, migrációs tendenciája (MTAKI)*
- *Határon túli magyar közoktatási rendszerek hatásvizsgálata*
- *A Kárpát-medencei magyar felnőttképzés rendszere (HTOF programiroda)*
- *EUDIMENSIONS program: A szélesebb európai szomszédság helyi dimenziói: politikai közösség kialakítása a határon átnyúló együttműködések (PTE)*
- *Kárpát-panel – A Kárpát-medencei magyar identitásfejlődés Magyarországon, Szlovákiában, Kárpátalján (MTAKI)*
- *Határon túli magyar tudományos könyvkiadás (MTA Fórum Kisebbségkutató Intézet)*
- *Felsőoktatási kataszter frissítése*
- *Kárpátalja 11. A Kárpát-medence régiói című sorozat vonatkozó kötetének összeállításában való részvétel (sorozatszerkesztő: Horváth Gyula.) (MTA RKK) – a Kárpátalja c. kötet egyes fejezeteinek megírásában és a kötet lektorálásban intézetünk munkatársai és vezetői egyaránt részt vettek.*
- *Oktatói mobilitás*

A Hodinka Antal Intézet

A Hodinka Antal Intézet 2001-ben alakult az MTA határon túli magyar nyelvészeti kutatóhely-hálózat ukrain intézeteként. Tagja a Termini-kutatóhálózatnak, mely egyesíti a határon túli kutatóműhelyeket. A Hodinka intézet szorosan együttműködik testvérintézményeivel: a szlovákiai Gramma Nyelvi Irodával, a romániai Szabó T. Attila Nyelvi Intézettel és a szerbia-montenegrói (vajdasági) Magyarságkutató Intézettel, a szlovéniai, horvátországi és ausztriai kutatókat egybefogó Imre Samu Nyelvi Intézettel, illetve a többi határon túli magyar régióban működő kutatóhellyel. Fennállása óta együttműködési megállapodást kötött az MTA Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézetével, az MTA Nyelvtudományi Intézetével, az ELTE Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézetével, a dunaszerdahelyi Gramma Nyelvi Irodával, a kolozsvári Szabó T. Attila Nyelvi Intézettel és a veszprémi Pannon Egyetem Alkalmazott Nyelvészeti Tanszékével stb. A Hodinka Antal Intézet tagja a Termini Kutatóhálózatnak (lásd a <http://ht.nyud.hu/htonline/htlista.php?action=firstpage> honlapon), amely egy virtuális ernyőszerű intézményrendszer, amely összefogja a fent említett határon túli kutatóműhelyeket. A kutatóintézet a beregszászi székhelyű II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola kereteiben és épületében működik. Az intézetet a Magyar Tudományos Akadémia és a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola támogatja anyagilag. Névadója: Hodinka Antal

Az intézet nevét Hodinka Antalról kapta, aki kárpátaljai születésű nagy tudós (Ladomér, 1864. jan. 13. – Bp., 1946. júl. 15.) az MTA rendes tagja (l. 1910., r. 1933.) volt, történész, nyelvész, a Pécsi Tudományegyetem első rektora, egyetemi tanár Pécsen és Pozsonyban. A Magyar Nemzeti Múzeum tudományos munkatársa volt, főleg szláv nyelvű kéziratok rendezésével, feldolgozásával, ruszin népdalok gyűjtésével, fordításával foglalkozott.

Kutatási programok:

Az intézet tevékenysége elsősorban a következő területekre terjed ki:

- a) a kárpátaljai magyar nyelvhasználat tudományos (legfőképpen szociolingvisztikai) vizsgálata;
- b) írott és beszélt nyelvi adatbázisok építése, archiválása, elemzése;
- c) a helyi magyar nyelvhasználat nyelvtervezési problémáinak áttekintése, javaslatok megfogalmazása;
- d) oktatás, továbbképzés;
- e) kutatásszervezés;
- f) a tudományos utánpótlás nevelése, segítése;
- g) a nyelvészetiek mellett társadalomtudományi kutatási programok segítése, támogatása.

Határon átívelő együttműködés:

A kutatóállomások közötti együttműködés révén számos, az egész Kárpát-medencére kiterjedő kutatási programba kapcsolódott be.

1. Korpuszmunkálatok <http://corpus.nytud.hu/mnsz/>
2. A határon túli magyar nyelvváltozatok leírása – szótártani (lexikográfiai) munkálatok
3. A Kárpát-medencei magyar földrajzi nevek kodifikációjának előkészítése, egy elektronikus földrajzinév-azonosító szótár elkészítése

Intézeti közös projektek:

1. A kárpátaljai magyar beszélt nyelv tudományos vizsgálata: kárpátaljai magyar hanganyagtár
2. Nyelvek a nyelvhasználati szintereken
3. A kárpátaljai magyar nyelvhasználat tudományos bibliográfiája
4. *A magyar nyelv a Kárpát-medencében* c. kutatási program
5. Magyar nyelvű oktatás a kisebbségi régiókban

Az intézet fiatal kutatóinak egyéni programjai: A közös kutatási projekteken kívül az intézet kutatóinak saját kutatási programjai is vannak. A Hodinka Antal Intézet saját kutatási programja alapján az alábbi témákban folytak és folynak kutatások: nyelvpolitika és

nyelvtervezés, nyelvszociológia és színtérvizsgálat, nyelvi kontaktológia, kétnyelvűség-kutatás.

Fodor István Természettudományi Kutatóműhely

A Fodor István Természettudományi Kutatóműhely a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Biológia és Kémia Tanszékének bázisán jött létre 2011-ben. Vezetője prof. dr. Szikura József akadémikus, botanikus, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola rektora.

A kutatóműhely névadója, Fodor István 1931-ben szerzett diplomát a Prágai Károlyi Egyetemen természet- és földrajztanári szakon. 1931-től Ungváron tanított a ruszin Drugeth Gimnáziumban, majd a magyar Szent Erzsébet Leánygimnáziumban. A kárpátaljai cserkészszövetség egyik vezetője volt. 1947-ben az Ungvári Állami Egyetem Botanikai Tanszékének és botanikus kertjének egyik alapítója. Nagydoktori disszertációját a Moszkvai Lomonoszov Állami Egyetemen védte meg 1975-ben. Az értekezés témája: Kárpátalja flórája. 1987-ig az Ungvári Állami Egyetem aktív tanára, professzora. 2000-ben hunyt el.

Az intézet működési profilját Kárpátalja természeti kincseinek felkutatása, tudományos igényű feltérképezése, megőrzésének elősegítése, az itt élő növény- és állatfajok felkutatása, életterük változásainak nyomon követése, tudományos gyűjtemények létrehozása, valamint egy, a Kárpát-medence védett és ritka növényfajait felvonultató növénykert életre hívása és fenntartása képezi. Az oktatási és tudományos feladatokat is ellátó növénykert a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola nagyberegai tájházának kertjében került kialakításra.

A Fodor István Természettudományi Kutatóműhely célkitűzései

- Kárpátalja növény- és állatvilágának in situ és ex situ védelmét, a természetes állapotok megóvását, azok lehetőség szerinti visszaállítását célzó szakmai munka elősegítése
- Az Atak – országos jelentőségű botanikai természeti emlék területén élő növény- és állatfajok felkutatása, élőhelyük feltérképezése
- Kárpátalja védett növényfajait bemutató virtuális gyűjtemény, valamint tudományos herbárium létrehozása, eddigi kutatások eredményeinek összegzése, rendszerezése, azok kutathatóságának elősegítése
- A Tisza kárpátaljai vízgyűjtőjének ökológiai feltárása, védelmének és hosszú távú, fenntartható használatának elősegítése
- Mag- és spórabank létrehozása, anyagainak megfelelő és biztonságos tárolása
- Állattani gyűjtemények kialakítása
- Faiskolák létrehozás

A kutatóműhely együttműködő partnerei

Az intézet jó munkakapcsolatokat ápol a csehországi Průhonice Park botanikai részlegének vezető botanikusával, Milan Blažekkel, a Kijevi M. V. Holodnij Botanikai Intézettel, ezen kívül részt vesz a Trans-Tisa Hidroökológiai Tudományos Együttműködési Hálózat munkájában is.

A további kutatások fejlesztéséhez a nyelvi és társadalomtudományi intézetekben elsősorban a projektek terepmunkájának finanszírozására és az eredmények publikálására lenne szükség, ezt kellene fejleszteni.

A természettudományi kutatások esetében meg kellene teremteni a kutatások tárgyi feltételeit. Például a génbank létrehozásához szükség lenne egy mikroszaporítási laboratóriumra, egy üvegházra. A Földtudományi Tanszék és a Biológia és Kémia Tanszék részéről felmerült az igény egy olcsóbb, a helyi hegyi viszonyokat jól tűrő négykerék meghajtású terepjáró beszerzésére, mert a kőzet és növényi génállomány begyűjtését a jelenlegi gépkocsiparkkal nem lehet megvalósítani.

A főiskola fejlesztési koncepciójának kihívásai

A főiskola koncepciójának megvalósítása három alaptényező függvénye:

- a fejlesztési szakirányoknak megfelelő képzettséggel és felkészültséggel rendelkező személyi állomány megléte;
- a képzések tárgyi, módszertani feltételeinek megteremtése, folyamatos frissítése és fejlesztése, korszerűsítése;
- az intézmény működésének hosszú távú biztosítása, a folyamatos kiegyensúlyozott fenntarthatóság.

A fejlesztéssel kapcsolatos személyi feltételek biztosítása

Az ukrajnai felsőoktatási törvénynek megfelelően ötévente sor kerül a működő szakok akkreditációjára. Ennek egyik alapfeltétele, hogy az előadásokat csak Ukrajnában honosított kandidátusi vagy nagydoktori fokozattal rendelkező tanárok taníthatják, akiknek 80%-a az intézmény főállású alkalmazottja. Előírás, hogy a BSc-képzésben a tantárgyak előadásainak 10%-át, míg a „Specialist” szintű képzésében legalább 20%-át intézményi főállású nagydoktori fokozattal rendelkező tanár oktassa.

A Rákóczi-főiskola további fejlődéséhez elengedhetetlen az oktatói gárda szakmai megerősítése. Az intézmény az utóbbi években nagy lépéseket tett abba az irányba, hogy megfelelő számú „tudományok kandidátusa” fokozattal rendelkező főállású oktatója legyen. Több saját munkatárs szerzett fokozatot és/vagy indította el a külföldön szerzett PhD-fokozata ukrajnai honosítását. A külföldön szerzett PhD-fokozatok ukrajnai honosításának eljárása továbbra is megalázó, szakmailag inkorrekt módon folyik, mert gyakorlatilag meg kell ismételni az eljárást és a védést. Célszerű továbbra is jelezni minden lehetséges csatornán a folyamat demokratizálódása, áttekinthetősége és méltányosságának megteremtése érdekében.

Továbbra is gondot okoz a DSC (tudományok doktora) fokozattal rendelkező oktatók megléte. A nyugdíjas professzorok alkalmazása csak ideiglenes megoldásként értékelhető. Lépéseket kell tenni annak érdekében, hogy elősegítsük a főiskola főállású, már kandidátusi fokozattal rendelkező oktatóinak további fokozatszerzését. Ehhez a tanárok magas, kötelezően letanítandó heti óraszámait kellene csökkenteni, s ezzel a leterheltségüket oldani, megteremtve a motivációs háttérrel és a tudományos kutatómunka feltételeit sajátos ösztöndíjprogram révén.

Az új szakok beindításhoz a szakirányoknak megfelelő fokozattal, de legalább Master szintű diplomával rendelkező tanárookra van szükség, ami megnöveli a személyi kifizetések költségeit.

Ukrajnában szigorú a pénzügyi fegyelem az oktatási rendszeren belül. Az állami és nem állami intézményekre egyaránt azonos törvényi előírások vonatkoznak, különösen, ami a bérszámfejtést, és kötelező adónemek időbeni utalását illeti. Azon intézményeket, melyek a számukra megállapított időpontig nem utalják át a munkáltatókra vonatkozó adónemeket, magas napi kamattal sújtja, ami rövid időn belül az intézmény csődjéhez vezethet. A dolgozók szociális védelme érdekében két hónap fizetetlen szabadságot engedélyeznek, ha a dolgozók ehhez írásban hozzájárulnak, egyébként azonnali csődeljárást rendelhetnek el az intézménnyel szemben.

2005 óta a béreket egy egységes 25 fokozatú táblázat alapján számfejtik, ahol a szakmákat rangsorolva a minimálbérhez igazítják. Ha emelkedik a minimálbér, akkor ezzel automatikusan minden más bérbesorolás is emelkedik. Évente általában egy – négy alkalommal emelik a minimálbért. A dolgozók, oktatók és szellemi munkát végzők bérezése az állami rendelkezés szerint annak függvényében történik, hogy milyen a végzettsége, hány munkaévet dolgozott le a szakterületén, milyen a (tudományos-, rend- stb.) fokozata, a minősítése, a megterhelése, az óraszám stb. A minimálbér emelése kötelező minden vállalat számára. A bérek mellett jelentősen növekedtek az árak is, ami részben az energiahordozók nagymértékű növekedésének köszönhető, ami viszont beépül a legtöbb termék, illetve a szolgáltatások árába, és ez jelentősen kihat az intézményi fenntartásra.

Ukrajnában is, mint általában mindenütt, a kifizetett összegek után kell adóznia mind a munkavállalónak, mind a munkáltatónak. A munkáltatót terhelő adók: egységesített szociális adó, ami 34,7%–36,78% között van a munkavállaló jogállásának függvényében. A munkavállalókat progresszív adó terheli, ami személyi jövedelemadó és egységesített szociális adóból áll és a jövedelem függvényében 18,6% –20,6% között mozog. Összeadva: a különböző járulékok mintegy 53,3%–57,38% között vannak, ami a gyakorlatban azt jelenti, hogy annak érdekében, hogy valaki 100 hrivnya készpénzt kapjon, az intézménynek 153–157 hrivnyával kell rendelkeznie.

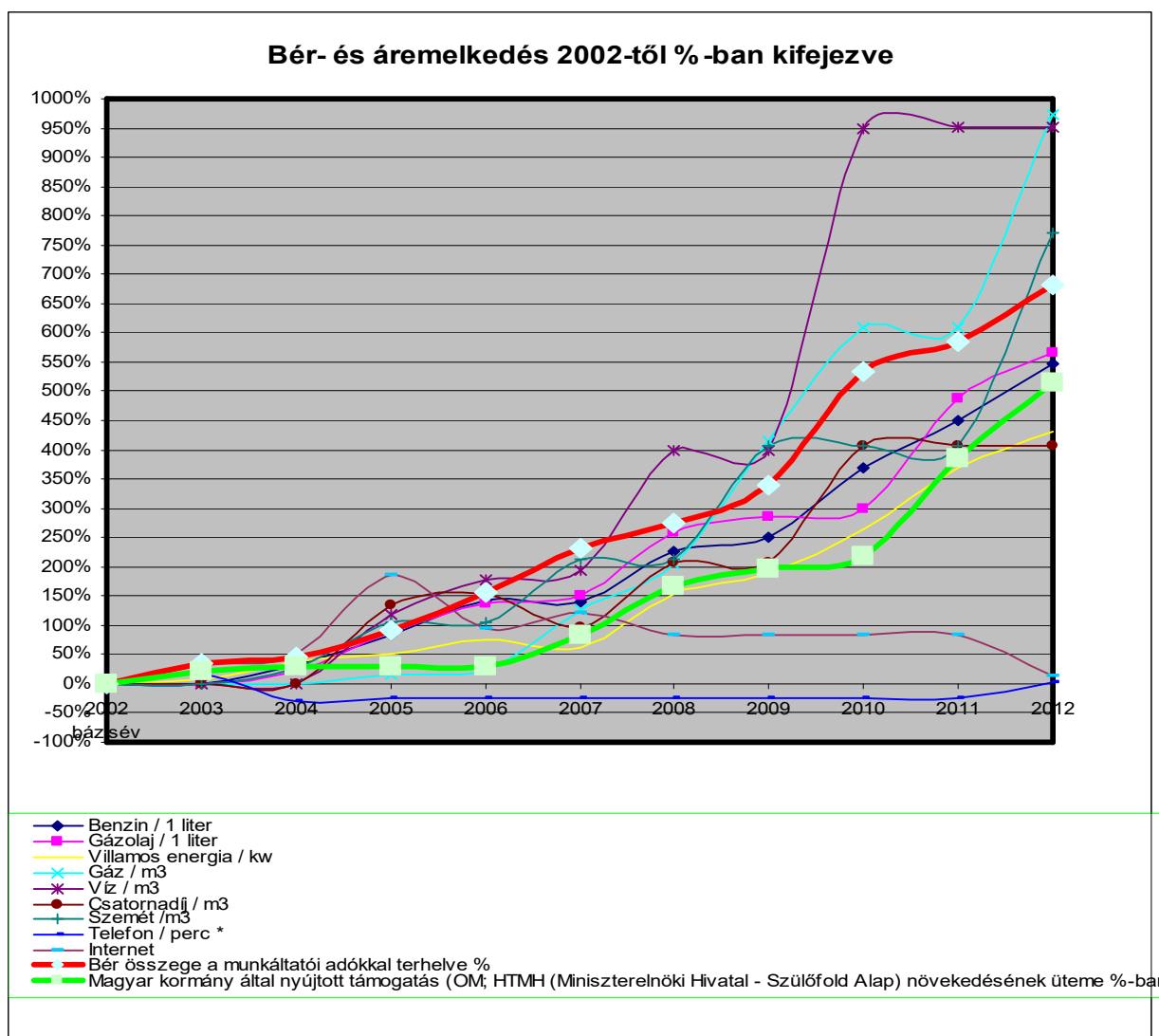
A főiskola 2001-es első akkreditációjától kezdve követjük figyelemmel a költségvetési változásokat az országon belül. A minimálbér alakulása 2002–2013 között:

A minimálbér változása a 2002-től 2013-ig (hr)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Minimálbér összege	136	185	198	262	350	450	515	605	869	941	1073	1176
Munkáltatói adókkal terhelve	188	255	273	362	483	621	704	827	1188	1287	1468	1609

A 12 év alatt a bázisévhez képest a minimálbér 864%-kal növekedett, ami roppant mód megterheli az intézmény költségvetését, így fejlesztésre alig jutott. Hasonló ütemben változott az évtized alatt a rezsiköltség és a beszerzési költség, miután azok beépülnek a szolgáltatások és a dologi kiadások áraiba.

Összevetve a főiskolának nyújtott támogatásokat az ukrainai árak, szolgáltatások, bérek növekedésével, a különbségeket jól szemléltető alábbi ábrát kapjuk. Ebből kiderül, hogy 2002–2012 között mennyire kinyílt a rés a főiskola működésére nyújtott támogatás és az alampérem meghatározó mutatók között.

A fentiek figyelembevételével az új szakok indításánál az óraszámok növekedésével növekedni fog a személyi kifizetések összege, de a fenntartási költségek és a tanárok utaztatása is.

1996-2012 között a főiskola közvetlenül a magyar állami költségvetésből vagy közvetve közalapítványokon keresztül részesült működési, fejlesztési, illetve építkezési támogatásban. Nagyobb anyagi forrás a különböző alapítványok célirányos pályázatain elnyert összegek voltak, amibe esetenként alog lehetett működési költségeket finanszírozni. Az alapítványok mindegyike magában hordozta az esetlegességet, amely a mindenkori hatalom politikai akaratának, a politikai elit által létrehozott kuratóriumok összetételének és működési mechanizmusának a függvénye volt. A fentiekből következik, hogy a *főiskola finanszírozása bizonytalan volt még az alapfunkciók ellátása terén is*. Az a döntés, hogy az intézményt beemelték a Nemzeti Jelentőségtű Intézmények sorába, és ehhez jelentős anyagi forrást is rendeltek, nagyrészt stabilizálta a helyzetet.

A miniszterelnökséggel kötött stratégiai partnerség keretében nyújtott működési támogatásnak köszönhetően 2013-ban és 2014-ben stabil volt a költségvetésünk. A jövőben célszerű lenne a működésre szükséges támogatást a reális költségekhez igazítva egy forrásból biztosítani.

A főiskola üzemeltetésének költségei

Az intézmény fenntartásának üzemeltetési költségei:

- az épületek rezsiköltségeiből áll (fűtés, világítás, víz- és csatornadíj, internet, telefon)
- a gépkocsik üzemeltetésének költségei (szerviz és üzemanyag)
- szolgáltatások (bérleti díj, jogi szolgáltatás, fordítói díj stb.)
- anyagköltség, készletbeszerzés (papír, irodaszerek, kisebb tárgyak, fogyóeszközök)

Az épület energiafelhasználásának alakulását az elmúlt 5 évben a *3. sz. melléklet* ábrázolja. Az elmúlt években megvalósult fejlesztéseket figyelembe véve a főiskola energiagazdálkodásának terve *4. sz. melléklet* szerint alakult.

A főiskola tárgyi és eszközfejlesztésének terve

Az alaplátködés egyik feltétele, hogy az intézmény megteremtse a szakindítás tárgyi feltételeit. Minden szak akkreditációjánál, melyre kötelező jelleggel ötévnté sor kerül, biztosítani kell az előírásoknak megfelelő feltételeket. Ilyenkor figyelembe veszik a minisztériumi rendelettel előírt alábbi normatívákat:

- a licencált keret minden diákjára átlag 7 négyzetméter oktatási terület szükségeltetik
- a minisztérium által előírt szakkönyvekből tantárgyanként 3 diákra egy könyv biztosítása szükséges az engedélyezett keretszám szerint
- 100 diákra biztosítani kell 12 számítógépes munkahelyet, munkahelyenként 6 négyzetméter alapterülettel
- olyan méretű könyvtárat kialakítani, melyben 100 diákra öt ülőhely jut.

Szaktól függően előírt felszereltségű és alapterületű szaktantermek és laborok kialakítása szükséges. Erre vonatkozólag szakonként változó a központi előírás, de mindegyikre létezik rendelet, amely annak felszereltségét meghatározza.

A diákok harmadának tudunk kollégiumi helyet biztosítani, így szükség lenne a kollégiumi férőhelyek számának bővítésére.

A természettudományi képzések számára Kárpátalja különböző tájegységeiben a terepgyakorlatokhoz bázist kellene kiépíteni, vásárolni egy telekkel rendelkező házat (legalább Körösmezőn, és Verecke közelében). Az öt természettudományi, illetve mezőgazdasági képzések még egy kémiai labort igényelnének, és szükség lenne a gyakorlatokhoz tangazdaságra. A turizmus szakirányhoz tanszálloda létesítésére lenne szükség.

Minden akkreditáláskor hiányosságként írják le a tornaterem és különböző testnevelési pályák hiányát.

A fentiek figyelembevételével az intézmény infrastruktúrájának felújítása, kibővítése elkerülhetetlen. Az alapterület növelése két módon valósítható meg: a főépület belső udvarának beépítésével és a főépülettel szomszédos telek megvásárlásával, illetve az azon lévő épületek rekonstrukciója lévén kollégium, sportterem, sportudvar kialakításával.

Az intézmény működését nagyban segítené a kollégium bővítése. A főiskola területéhez közvetlenül kapcsolódik egy erre alkalmas épület, melynek használható alapterülete 3300 négyzetméter, ami mintegy 1 hektáros területen helyezkedik el, és magánkézben van. Az épületek és a föld tulajdonjoga rendezett, közművesített. A területen van egy 86–96 méter mély artézi kút, transzformátor állomás, amely a városközpont és a

főiskola villamosenergia-ellátását jelenleg is biztosítja, szintén a terület tulajdonosáé, mert azt az általa privatizált volt katonai objektum építette. A tulajdonos nyilatkozott, hogy hajlandó eladni az épületeket és a területet. Amennyiben sikerülne ezt az épületet megvásárolni egy diákothonnak, úgy a nyári időszakban szállodának is alkalmas központot lehetne kialakítani.

A zárt, belső udvar befedésével olyan impozáns teret lehetne létrehozni, amely méltó helyszínt biztosítana a kárpátaljai magyarság rendezvényeinek. A beépítéskor hat nagy alapterületű tantermet is kialakíthatnánk. A beépítés terve, költségterve és engedélyei megvannak, így akár a következő nyáron megvalósítható lenne. (Az elképzelések látványterveit az 5. és a 6. sz. melléklet tartalmazza.)

A főiskola elmúlt öt évének működési fenntartási költségének változását figyelembe véve, a koncepció elkészítésekor belátható ukrainai ár- és bérképzési tendenciák alapján, a következő négy évre az 7. sz. melléklet szerint alakulhat az intézmény fenntartási és fejlesztési költségigénye.